

Nr 171.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 28 maj 1912.

» » » i Andra kammaren den 28 maj 1912.

*Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till lag om arbetarskydd.*

(Särskilda utskottets nr 1 utlåtande nr 1.)

Till Konungen.

Genom en den 29 mars 1912 dagtecknad proposition har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bilagdt förslag till lag om arbetarskydd.

Riksdagen har i hufvudsak biträdt nämnda lagförslag. Beträffande de särskilda bestämmelserna i lagförslaget har dock Riksdagen funnit här nedan angifna ändringar, tillägg och erinringar påkallade.

1 §.

I afseende å sista stycket af denna § hafva uttalats farhågor för att den däri angifna begränsningen af den föreslagna lagens tillämpning

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 14 saml. 48 häft. (Nr 171.) 1

på arbete inom jordbruket ej skulle på ett tillfredsställande sätt säkerställa jordbruket mot obefogadt besvär och intrång till följd af skyddslagstiftningen. Särskildt hafva lagens bestämmelser rörande användandet af minderåriga samt dess tillämpning på det mindre jordbruket ansetts gifva anledning till betänkligheter.

Riksdagen har emellertid ej delat nu berörda uppfattning. Uti ifrågavarande lagrum säges nämligen, att lagen beträffande arbete inom jordbruket skall äga tillämpning allenast i hvad den äsyftar att förekomma olycksfall vid användande af vissa farliga tekniska hjälpmedel — i alla öfriga afseenden, som beröras af lagen, t. ex. beträffande viss ålder och avslutad skolgång såsom villkor för minderårigas användande, kunna alltså uppenbarligen lagens bestämmelser icke komma till tillämpning på jordbruket. Att denna näring i de fall, då den begagnar sig af farliga, tekniska hjälpmedel, får liksom industrien underkasta sig lagbestämmelser till tryggande af arbetets säkerhet, torde ej kunna anses obefogadt. Flertalet af de myndigheter och institutioner, som företråda jordbrukets intressen och som yttrat sig öfver yrkesförekommiténs förslag till lag om arbetarskydd, hafva ej heller motsatt sig skyddslagstiftningens utsträckning till jordbruket. I åtskilliga af nu berörda yttranden, som uttryckt betänkligheter mot tillämpning på jordbruket af skyddslagstiftningen i dess helhet, har äfven medgifvits, att arbetet vid maskiner inom jordbruket vore i behof af skyddsbestämmelser.

Med anledning af anmärkningar, som framstälts mot affattningen af förevarande stycke, har Riksdagen emellertid ansett sig böra återgå till den formulering, stycket hade i det förslag, som af Eders Kungl. Maj:t remitterades till lagrådet; dock har i afseende å ångpannor, kokare och andra kärl under tryck tillfogats bestämningen »som genom explosion kunna förorsaka olycksfall». Hvad särskildt det mindre jordbruket beträffar, lärer väl blott undantagsvis inom detsamma användas maskinella hjälpmedel o. d. i sådan utsträckning, att lagen skulle kunna i någon afsevärd mån blifva kännbar för detta slag af jordbruk.

Af det nu anförda torde framgå, att tillämpningen af den föreslagna lagen å jordbruket inskränkts till hvad som med maskinteknikens införande uti denna näringsgren måste anses oundgängligen påkalladt, om ej jordbruksarbetarna, vårt talrikaste arbetarfack, skola lämnas alldeles utanför den omvårdnad, staten i våra dagar anses pliktig utöfva till tryggande af arbetets säkerhet.

4 §.

b).

Riksdagen har till förevarande moment fogat följande tillägg: »Ställningar och dylikt skola erbjuda tillfredsställande säkerhet».

Den inskränkande bestämningen, »där det utan större olägenhet låter sig göra», i afseende å skyldigheten att hafva angifven bärigheten i vikt m. m., torde ej vara af behovet påkallad, hvarför Riksdagen uteslutit densamma.

g).

Uti lagförslaget föreskrifter till förekommande af olycksfall är behovet af belysning beaktadt allenast i senare delen af mom. g), som påbjuder, att maskiner och transmissioner, som medföra fara för arbetarna, skola, när de äro igång, å ställen, där arbetarna äro utsatta för att med dem komma i beröring, vara så belysta, att de kunna tydligt urskiljas. Bland föreskrifterna till förekommande af ohälsa åter finnes en generell bestämmelse, att arbetet skall äga rum vid tjänlig belysning. Då det ej lär kunna förnekas, att tillfredsställande belysning i synnerligen många fall måste anses såsom en nödvändig förutsättning för arbetets säkerhet, har Riksdagen funnit sig böra införa en allmängiltig föreskrift därom i form af ett nytt moment o) i förevarande §. Med hänsyn härtill har nyss återgifna specialföreskrift i g) ansetts böra utgå.

i).

Orden »så skyndsamt som möjligt» i detta moment har Riksdagen ersatt med »så hastigt som möjligt».

Då det ej lär vara nödvändigt, att i arbetslokal, där flera transmissioner finnas, hvarje sådan för sig skall kunna stannas, utan samma resultat under vissa förutsättningar kan vinnas genom samtliga dylika transmissioners stannande genom en för dem gemensam åtgärd, hafva orden »eller, där flera sådana finnas, enhvar af dem» ansetts böra utgå, hvarjämte »befintlig hufvudtransmission» utbyts mot »befintliga hufvudtransmissioner».

k).

Då momentets föreskrift kan vara af behovvet påkallad jämväl i afseende å maskiner med mindre hastig rörelse, har Riksdagen, som dock funnit någon inskränkande bestämning nödvändig, utbytt orden »med hastig rörelse» mot »som medför fara för arbetarna».

Till detta moment har Riksdagen fogat ett så lydande tillägg: »Svånghjul, remskifvor och andra roterande maskindelar må icke gifvas annan belastning eller större hastighet, än att de därvid erbjuda tillfredsställande säkerhet».

m).

Riksdagen har ersatt orden »i den mån» med »där».

o).

Såsom redan anförts vid g), har Riksdagen ansett, att en bestämmelse om belysning bör införas i form af ett nytt mom. o).

Mom. o) i Kungl. Maj:ts förslag motsvaras alltså af mom. p) i utskottets förslag.

q).

Med hänsyn till den osäkra innebörden af betingelsen »med mindre han visat erforderlig skicklighet» och de svårigheter, densamma i fall af skadeståndstalan skulle kunna föranleda i afseende å bevisningen, har Riksdagen ansett, att åt momentets senare del bör gifvas följande affattning: — — — »må arbetare, som saknar nödig erfarenhet, ej användas, med mindre honom lämnas erforderlig undervisning och ledning».

5 §.

a).

Med hänsyn till att det i många fall vid arbete under jord torde vara af behovvet påkalladt att anordna särskild luftväxling, har Riksdagen till momentet fogat följande tillägg: »Vid arbete under jord skall, där luften är utsatt för att förskämmas, erforderlig luftväxling finnas anordnad».

c).

I detta moment har efter »gaser» infogats ordet »rök».

g).

Riksdagen har ansett, att orden »äfvensom lämplig plats för ombyte och förvaring af kläder» böra ersättas med »äfvensom lämplig plats för ombyte, förvaring och, där så erfordras, torkning af kläder».

9 §.

Enligt gällande lagstiftning få minderåriga under 12 år ej användas till arbete inom industrien, vare sig den större eller mindre, eller inom handeln. Till några slag af lättare, industriellt arbete i fria luften få dock äfven 11-åringar användas. Afslutad skolgång såsom villkor för användande i arbete gäller endast i afseende å industrien. Den s. k. yrkesfarekommittén hade höjt åldersgränsen i afseende å minderårigas användande inom den fabriksmässiga industrien till fyllda 13 år — dock med ett undantag, som för vissa fall medgaf användande af 12-åringar — men i öfrigt stannat vid nyss angifna, hittills gällande reglering. I Eders Kungl. Maj:ts förslag hade uppställts en ålder af 13 år samt afslutad skolgång, med undantag likväl från sistnämnda betingelse för arbete å ferietid under högst 4 månader af året, såsom förutsättningar för att minderåriga skulle få användas till arbete och detta ej blott med hänsyn till industrien och handeln utan med hänsyn till alla de slag af verksamhet, som innefattas inom den föreslagna lagens synnerligen vidsträckta tillämpningsområde.

Enligt Riksdagens mening lider det intet tvifvel, att de i Eders Kungl. Maj:ts förslag angifna, tvenne allmängiltiga förutsättningarna från skyddssynpunkt måste betecknas såsom mycket tilltalande. Men ser man till, huru dessa förutsättningar passa till de faktiska förhållandena och hvilka verkningar deras tillämpande skulle få, möta åtskilliga betänkligheter. Enligt de uppgifter, som i kommerskollegii utlåtande öfver yrkesfarekommitténs betänkande meddelas rörande barnens ålder vid deras afgång från folkskolan, skulle mer än 10,000 barn afgå från skolan före fyllda 13 år. Till följd af den föreslagna lagens vida tillämpningsområde kan befaras, att en mycket stor del af dessa barn skulle blifva

utestängda från möjlighet till förvärfvarsarbete. Så skulle äfven blifva förhållandet med de i skolan kvarstående 12-åringarna under deras ferietid — en omständighet värd beaktande, då en sådan årsklass torde inbegripa fram emot 100,000 barn och ferietiden för åtskilliga af dem uppgår till 8 månader. Det har klagats öfver att redan under nuvarande förhållanden de minderåriga hemfalla åt sysslolöshet. Genom bestämmelserna i den föreslagna lagen skulle nu berörda olägenhet antagligen ännu skarpare framträda.

Att döma af föredragande departementschefens motivering till åldersbestämmelsen i förevarande § skulle denna bestämmelse i viss mån hafva till ändamål att främja undervisningens utveckling. Flera representanter för folkskolan hafva äfven i sina yttranden öfver kommitténs betänkande framhållit, att skyddslagstiftningen borde genom inskränningar i rätten att använda minderåriga till arbete bana väg för en förbättrad skolundervisning. Hur önskvärd en dylik förbättring än kan vara, lär det emellertid enligt Riksdagens uppfattning vara skolagstiftningens sak att gå i spetsen, när det gäller skolväsendets utveckling.

Af nu anförda skäl har Riksdagen funnit sig böra i vissa delar återgå till kommitténs förslag. Åldersgränsen i afseende å handeln och den handtverksmässiga industrien, d. v. s. som ej bedrifves i den omfattning, som angifves i 15 §, skulle alltså, i öfverensstämmelse för öfrigt med hvad för närvarande är föreskrifvet, förläggas till fyllda 12 år. För manliga minderåriga skulle åldersgränsen i afseende å den fabriksmässiga industrien, d. v. s. den verksamhet som afses i 15 §, i likhet med hvad kommittén föreslagit, fastställas till fyllda 13 år. Beträffande andra slag af verksamhet än handel och industri hade kommittén, såsom förut antydts, ej föreslagit någon åldersgräns. Riksdagen har ansett, att minderårigas användande i sådan verksamhet lämpligen kan vara underkastad samma åldersbestämmelse, som skulle gälla för handeln och handtverket, eller att den minderåriga skall hafva fyllt 12 år.

Hvad slutligen angår användandet af kvinnliga minderåriga inom den fabriksmässiga industrien har Riksdagen ansett de hygieniska vådorna af fabriksarbetet påkalla starkare restriktioner med hänsyn till de kvinnliga än de manliga minderåriga. Dels torde de förra i vissa afseenden vara ömtåligare än de senare, och dels äro den kvinnliga ungdomens hälsa och kroppsutveckling af särskild betydelse ur rashygienisk synpunkt — förhållanden som för öfrigt redan kommit till beaktande i vår lagstiftning genom lagen angående förbud mot

kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag. Äfven i flera af de yttranden, som afgifvits till kommittén af besiktningssläkarna för minderåriga arbetare, betonas önskvärdheten af skärpta villkor för användandet af kvinnliga minderåriga. Till hvad nu är sagdt kommer, att i afseende å de kvinnliga minderåriga gäller icke, eller åtminstone på långt när ej med samma styrka, det förhållande, som härofvan anförts såsom skäl mot höjd åldersgräns, eller den påtvungna sysslolösheten efter skolarbetets slut. För flickorna torde nämligen alltid finnas tillfälle till husligt arbete, vare sig i hemmet eller hos främmande husbönder. Någon tids sådant arbete skulle dessutom otvifvelaktigt vara af stor nytta till motverkande af den betänkliga okunnighet i afseende å husliga göromål, som nu lär råda bland våra industriarbeterskor.

Förutsättningen beträffande avslutad skolgång har Riksdagen, i olikhet med hvad kommittén föreslagit, ansett böra äga allmängiltig räckvidd. Med hänsyn till denna förutsättnings stora principiella betydelse har det syntts lämpligt att gifva bestämmelsen därom, såsom den grundläggande betingelsen för minderårigas användande, plats före åldersbestämmelserna. Till motverkande af att målsman, för att tidigare få minderårig i arbete, skulle utverka tillstånd för den minderåriga att sluta skolan utan att hafva genomgått den bestämda lärokursen, har med betingelsen om sådant tillstånd förbundits den inskränkning, att tillståndet skall vara meddeladt, efter det den minderåriga fyllt 13 år. Begränsningen af de minderårigas användande till arbete under ferietid till högst 4 månader af året har Riksdagen ej funnit skäl bibehålla. Denna begränsning torde nämligen ej hafva mycket skäl för sig från skyddssynpunkt, och antagligen skulle den ej heller komma att i någon afsevärdare mån motverka den s. k. halftidsläsningen, då denna form af undervisning hufvudsakligen förekommer i sådana trakter, där det finnes föga tillgång till arbete, hvarå lagen skulle hafva tillämpning.

10 §.

Ordet »skäligen» har uteslutits.

13 §.

a).

Med hänsyn till den i 9 § upptagna 12-årsgränsen har Riksdagen funnit sig föranlåten att i förevarande moment tillfoga en begränsning i enlighet med kommitténs förslag af arbetstiden för 12-åringarna.

b).

Riksdagen har antagit Eders Kungl. Maj:ts förslag under den förutsättning, att stat och kommuner vid ordnandet af här ifrågavarande undervisning taga behörig hänsyn till industriens intressen, enär bestämelsen eljest skulle kunna förorsaka arbetsgifvarna olägenheter genom att inverka störande på arbetets jämna gång. Dock har Riksdagen åt förevarande moment gifvit följande, ändrade affattning: »Deltagar den minderårige med arbetsgifvarens vetskap i kurs för sådan undervisning, som i 10 § omförmäles, vare arbetsgifvaren, där den minderårige ej fyllt femton år, skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid» etc.

d).

Mot bestämmelserna i lagförslaget 13 § d) ha starka betänkligheter framförts, i det man ansett berörda bestämmelser allt för snävt kring-skära möjligheten för de minderåriga att vinna nödig utbildning inom vissa industrier, bland hvilka man särskildt framhållit järnhandteringen. Riksdagen har emellertid icke ansett dessa betänkligheter påkalla någon ändring af lagförslaget, då det tillfälle, som genom 16 § bereds Eders Kungl. Maj:t att genom undantagsbestämmelser taga hänsyn till nu afsedda förhållanden ej, då arbetets natur så påkallar, torde lämnas obegagnadt.

Emellertid har Riksdagen ansett den i detta moment angifna åldersgränsen böra höjas till 16 år.

16 §.

Åldersgränsen har äfven här höjts till 16 år.

19 §.

Bestämmelsen om barnsängshvila hade i den föreslagna lagen formulerats med tanke på att obligatorisk moderskapsförsäkring skulle vara införd vid tiden för lagens ikraftträdande. Då denna förutsättning numera bortfallit, har Riksdagen funnit sig böra i väsentliga delar återgå till kommitténs förslag till bestämmelse om sådan hvila. Dock har

utsträckningen till sex veckor ansetts böra bibehållas såsom den normala tidslängden för barnsängshvilan. Rätten för arbeterskan att få ledigt de två veckorna före nedkomsten har jämväl bibehållits.

21 §.

Med hänsyn till att den förutsättning beträffande moderskapsförsäkring, hvartill första stycket af denna paragraf anknyter sig, för närvarande, såsom redan framhållits, ej är att räkna med, har detta stycke ansetts böra uteslutas.

23 §.

I stycket rörande underinspektörernas tillsyn har, till vinnande af öfverensstämmelse med sista stycket i 1 §, bestämningen till de maskinella hjälpmedlen ansetts böra uteslutas.

28 §.

Riksdagen har genom en omformulering begränsat den i sista punkten angifna möjligheten till eftergift att gälla allenast i afseende å sådana företag, som icke äro underkastade tillsyn af tillsynsorganet i fråga.

29 §.

Riksdagen har företagit en sådan omformulering af paragrafens början, att däraf tydligt bör framgå, att där berörda anmälningsskyldighet inträder först, när tillsynsorganet redan befinner sig vid arbetsstället.

30 §.

Andra styckets början har underkastats en redaktionell förändring, i det orden »i densamma icke införda» ansetts böra uteslutas.

31 §.

I första satsen af denna paragraf har Riksdagen efter »arbetsställe» ansett sig böra infoga orden »inom sig». Uti paragrafens andra punkt har företagits en mindre förändring af redaktionell innebörd.

Dessutom har Riksdagen till förevarande lagrum fogat följande tillägg: »Det åligger vederbörande tillsynsorgan att på begäran af sådant ombud kostnadsfritt lämna afskrift af anvisning eller råd, som skriftligen meddelats beträffande arbetsstället».

32 §.

I betraktande af att den i första stycket af denna paragraf föreskrifna skyldigheten att föra förteckning öfver minderåriga arbetare otvifvelaktigt i många fall för de mindre arbetsgifvarna skulle förefalla mycket besvärande, och då denna skyldighet dessutom med hänsyn till dessa arbetsgifvares ringa antal arbetare måste anses föga påkallad, har Riksdagen inskränkt denna skyldighet till att gälla endast arbetsgifvare, hvilken använder minderårig i sådant arbete, som angifves i 15 §.

40 §.

Med anledning af den på hemställen af lagrådet vidtagna ändringen, att förbudet mot att för läkarbetyg, som afses i 15 §, fordra högre betalning än 1 krona 50 öre, uteslutits såsom varande af administrativ natur, anser Riksdagen sig böra uttala den förväntan, att Eders Kungl. Maj:t vid fastställande af afgift för sådant läkarbetyg ej måtte öfverskrida nyssnämnda belopp.

52 §.

I paragrafens bestämmelse om begränsning af det straffansvar, som Eders Kungl. Maj:t i här afsedda fall skulle äga att fastställa, hade ej lämnats någon föreskrift beträffande bötesstraff. Då strafflagens begränsning af bötesbeloppet ej torde gälla härvidlag och ingen anledning finnes att för förseelser mot de af Eders Kungl. Maj:t med stöd af lagen utfärdade föreskrifter skulle krävas något annat bötesmaximum än som finnes bestämdt för förseelser mot lagen, har i förevarande paragraf insatts en begränsning af högsta bötesbeloppet till 500 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts, har Riksdagen icke funnit sig kunna i oförändradt skick bifalla det med Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 104 framlagda förslag till lag om arbetarskydd utan har för sin del antagit följande

Lag om arbetarskydd.

Häri genom förordnas som följer:

Lagens tillämpningsområde.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å hvarje rörelse, industriell eller icke, hvari arbetare användes till arbete för arbetsgifvares räkning, så ock å hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenafledning eller annat dylikt särskildt arbetsföretag, hvari arbetare på sådant sätt användes.

Från lagens tillämpning undantagas dock

- a) arbete, som utföres i arbetarens hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgifvaren att vaka öfver arbetets anordnande,
- b) arbete, som utföres af medlem af arbetsgifvarens familj, samt
- c) arbete, som utföres af sjöfolk och är att hänföra till skeppstjänst, ehvad arbetet utföres ombord eller icke.

Beträffande arbete inom jordbruket skall denna lag äga tillämpning allenast i hvad den åsyftar att förekomma olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

2 §.

I denna lag förstås med arbetare enhvar, som utför arbete för annans räkning utan att i förhållande till denne vara att anse såsom själfständig företagare, och med arbetsgifvare enhvar, för hvilkens räk-

ning arbete utföres af sådan arbetare, utan att mellan dem står någon tredje person, hvilken såsom själfständig företagare åtagit sig att ombesörja arbetets utförande.

Föreskrifter till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbete.

3 §.

Arbetsgifvare är pliktig iakttaga allt, som i afseende å arbetslokaler, maskiner och redskap eller eljest med hänsyn till arbetets natur skäligen kan anses af nöden för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall och ohälsa i arbetet.

Det åligger arbetarna att iakttaga tillbörlig försiktighet och jämväl i öfrigt låta sig angeläget vara att, i hvad på dem ankommer, medverka till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbetet.

4 §.

Till förekommande af olycksfall i arbetet skall af arbetsgifvare särskildt iakttagas:

a) Å ställen, där arbetarna äro utsatta för fara att skadas genom fall eller genom nedstörtande föremål, skola, i den mån arbetets natur sådant medgifver, nödiga skyddsinrättningar anordnas, såsom att golföppningar, ställningar, gallerier, hissar och dylikt förses med betryggande hägnad samt att ledstänger anbringas i trappor.

b) Hissar, kranar, hängbanor och andra därmed jämförliga transportanordningar skola underkastas besiktning och profning på sätt, som kan anses betryggande; och skall å dem finnas på lämpligt ställe tydligt angifvet den bärighet i vikt, hvarför de vid senaste besiktning godkänts, jämte dagen för denna besiktning äfvensom, då de äro afsedda för persontrafik, det antal personer, som utan fara kan på en gång begagna dem. Ställningar och dylikt skola erbjuda tillfredsställande säkerhet.

c) Kar, bassänger och andra öppna kärl, hvilka med hänsyn till läge och innehåll eller djup medföra fara, skola, därest så lämpligen kan ske, vara behörigen kringgårdade.

d) För arbetarnas räddande vid eldsvåda skola sådana åtgärder träffas, som med hänsyn till arbetets natur, arbetslokalens belägenhet

och beskaffenhet samt arbetarnas antal kunna anses tillfyllestgörande, såsom anbringande af lätt öppnade utgångar och fönster, säkerhetsstegar, brandsäkra trappor och dylikt.

e) Gångar i arbetslokaler skola vara så breda och höga, att arbetarna icke utsättas för att skadas af i gång varande maskiner. Golf i arbetslokal skall, särskildt i närheten af farliga maskiner och å andra farliga platser, hållas i sådant skick, att arbetarna ej utsättas för att snafva eller halka.

f) Motor skall, där den ej uppställs i särskildt rum utan har sin plats i arbetslokalen, inhägnas eller anbringas så, att de arbetare, åt hvilka dess skötsel icke är anförtrodd, ej utsättas för att komma i beröring med dess rörliga delar.

g) Maskiner och transmissioner, som medföra fara för arbetarna, skola kringgärdas eller eljest så anordnas, att såvidt möjligt den med dem förbundna faran undanröjes.

h) Elektriska apparater och ledningar skola vara så anordnade, att arbetarna icke utsättas för fara att skadas genom elektrisk ström.

i) Innan transmission sättes i gång, skall detta på förut bekantgjordt sätt tillkännagifvas i hvarje arbetslokal, dit drifkraft förmedelst transmissionen öfverföres. Inom hvarje arbetslokal skola tillfredsställande anordningar vara vidtagna i ändamål att kunna så hastigt som möjligt stanna i lokalen befintliga hufvudtransmissioner.

k) Arbetsmaskin, som medför fara för arbetarna, skall såvidt möjligt vara försedd med inrättning ej mindre för dess hastiga stannande än äfven till förhindrande af oafsiktlig igångsättning.

Svänghjul, remskifvor och andra roterande maskindelar må icke gifvas annan belastning eller större hastighet, än att de därvid erbjuda tillfredsställande säkerhet.

l) För till- och fränslagning af transmissionsrem eller -lina skall, där sådan åtgärd är förenad med fara, finnas ändamålsenlig anordning.

m) Därest maskin eller transmission måste rengöras eller smörjas, medan den är i gång, skola, där sådant är möjligt, åtgärder vara vidtagna till förekommande af olycksfall.

n) Sådan ångpanna, kokare eller annat kärl under tryck, som genom explosion kan förorsaka olycksfall, skall med hänsyn till material, konstruktion och utrustning erbjuda betryggande säkerhet och för den skull underkastas besiktning och profning på sätt, som för utrönande af dess säkerhet i berörda afseenden kan anses tillfyllestgörande.

o) Tillfredsställande belysning skall finnas anordnad.

p) Vid förflyttning af tunga föremål skall tillses, att arbetet ordnas

och ledes på betryggande sätt samt att för arbetet använda redskap erbjuda tillräcklig säkerhet.

q) Till arbete, där bristande kunskap eller färdighet måste anses medföra fara för olycksfall, må arbetare, som saknar nödig erfarenhet, ej användas, med mindre honom lämnas erforderlig undervisning och ledning.

5 §.

Till förekommande af ohälsa i följd af arbetet skall af arbetsgivare särskildt iakttagas:

a) I slutet arbetslokal skall finnas tillräckligt luftutrymme, i regel ej understigande tio kubikmeter för hvarje där sysselsatt arbetare, jämte erforderlig, lämpligt anordnad luftväxling.

Vid arbete under jord skall, där luften är utsatt för att förskämmas, erforderlig luftväxling finnas anordnad.

b) Arbetet skall äga rum vid tillräcklig och tjänlig belysning samt så lämplig värmegrad, som arbetets natur och platsen för detsamma skäligen medgifva.

c) Verksamma anordningar skola, i den mån arbetets natur det medgifver, vidtagas för att hindra damm, gaser, rök eller ångor att i arbetslokal spridas i en för arbetarnas hälsa skadlig mängd.

d) Explosionsmotor, gasgenerator eller till sådan hörande reningsapparat må icke uppställas i arbetslokal, med mindre lokalen är så stor och luftig eller motorn, generatoren eller reningsapparaten så väl inbyggd, att besvärande ansamling af gas ej genom dess användande kan uppkomma i lokalen.

e) Tiden för arbetares användande till särskildt hälsofarlig sysselsättning skall tillbörligen inskränkas.

f) Renlighet skall iakttagas med hänsyn såväl till arbetslokaler som till maskiner och redskap. Dammspridande sopning skall så vidt möjligt undvikas i arbetslokal, där arbetet pågår. I arbetslokal bör finnas nödigt antal spottkärl af lämplig beskaffenhet.

g) Sysselsättes å ett och samma ställe samtidigt och på stadigvarande sätt ett större antal arbetare, böra dessa på sätt, som kan anses tillfredsställande med hänsyn till antal, fördelning på kön och arbetets natur, å eller invid arbetsstället äga tillgång till tvätt- och dricksvatten samt afträden äfvensom lämplig plats för ombyte, förvaring och, där så erfordras, torkning af kläder; därjämte böra de af arbetarna, som icke äro bosatta i närheten af arbetsstället, såvidt möjligt därstädes äga

tillgång till lämplig plats för intagande af måltider samt lägenhet att värma medförd mat.

h) Till lämnande af den första hjälpen vid olycksfall skola finnas vidtagna sådana anordningar, som kunna anses erforderliga med hänsyn till arbetets beskaffenhet.

i) Arbetet bör, där dess natur det medgifver, så anordnas, att arbetarna komma i åtnjutande af erforderlig söndagshvila.

6 §.

Där så finnes nödigt, skola i arbetslokal eller å annan lämplig plats anslås föreskrifter om hvad arbetarna böra iakttaga för att undvika olycksfall och ohälsa i arbetet. Vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare är pliktig att på framställning af arbetsgifvare granska förslag till dylika föreskrifter.

Å särskildt farliga ställen skola anbringas anslag, som uppmana till synnerlig försiktighet.

Arbetarna skola ställa sig till noggrann efterrättelse nu omförmälda föreskrifter och uppmaningar.

7 §.

Finnes för tillämpningen af 3 § i afseende å visst slag af sysselsättning eller användande af visst slag af maskin, redskap eller arbetslokal behof af närmare föreskrifter, ankommer på Konungen att utfärda sådana föreskrifter.

Särskilda föreskrifter rörande minderårigas användande i arbete.

8 §.

Med minderårig förstås i denna lag den, som är under aderton år, och med arbetstid den tid, hvarunder arbetet pågår, raster icke inbegripna.

9 §.

Minderårig må icke användas i arbete, förr än den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller efter fyllda tretton år erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan; dock skall denna föreskrift icke utgöra hinder för den minderåriges användande till arbete å ferietid.

I sådant arbete, som i 15 § säges, må minderårig icke användas, förr än den minderårige fyllt tretton, eller, där fråga är om minderårig af kvinnkön, fjorton år; i annat arbete må minderårig icke användas före fyllda tolf år.

10 §.

Arbetsgifvare må icke använda minderårig i arbete på sådant sätt, att den minderåriges användande kan anses medföra fara för olycksfall eller för öfveransträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller för den minderårige innebära våda i sedligt afseende.

Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religions- eller sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, som helt eller delvis bekostas af staten eller kommun.

11 §.

Minderårig under femton år må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller grufva.

12 §.

Minderårig, som användes till kringförande af varor, uträttande af bud eller ärenden eller till arbete i handel, skall åtnjuta oafbruten ledighet från arbetet under minst elfva timmar hvarje dygn, och skall tiden mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m. ingå i denna ledighet.

13 §.

Beträffande minderårigs användande till bergverks-, bruks-, fabriks-, handtverks- eller annat industriellt arbete eller till byggnadsarbete, ändå

att det ej är att hänföra till industriellt arbete, skola gälla följande bestämmelser:

a) Den minderåriges arbetstid må ej öfverskrida, för minderårig under tretton år sex timmar af dygnet eller trettiosex timmar i veckan, för minderårig, som fyllt tretton men ej fjorton år, åtta timmar af dygnet eller fyrtioåtta timmar i veckan och för annan minderårig tio timmar af dygnet eller sextio timmar i veckan.

Då natur- eller olyckshändelse afbrutit arbetets regelbundna gång, må eftergift från här gifna bestämmelser kunna beträffande minderårig, som fyllt fjorton år, meddelas af vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare för högst en månad och af yrkesinspektionens chefsmyndighet för högst fyra månader.

b) Deltager den minderårige med arbetsgifvarens vetskap i kurs för sådan undervisning, som i 10 § omförmäles, vare arbetsgifvaren, där den minderårige ej fyllt femton år, skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid, att sammanlagda undervisnings- och arbetstiden för dygn ej öfverstiger den i a) af denna § medgifna arbetstid.

c) Den minderåriges arbete skall afbrytas genom lämpliga och, där arbetets natur det medgifver, regelbundet återkommande raster. Under rasterna må den minderårige ej tillåtas att uppehålla sig i arbetslokal, där till följd af arbetets beskaffenhet luften är förorenad af ämnen, hvilka äro skadliga för hälsan; åliggande det, där så är förhållandet, arbetsgifvaren att anvisa lämpligt annat rum, hvarest den minderårige kan under rasterna vistas och intaga sina måltider.

d) Den minderårige må icke användas till arbete å tid mellan kl. 7 e. m. och kl. 6 f. m.; dock må minderårig af mankön, hvilken fyllt sexton år, användas till arbete å tid, som nu är nämnd, där hans arbetstid är begränsad till högst åtta timmar af dygnet och arbetet icke oftare än under hvar tredje vecka infaller å tid mellan kl. 11 e. m. och kl. 5 f. m.

14 §.

Användes minderårig ej blott till sådant arbete, hvarå 12 eller 13 § äger tillämpning, utan jämväl till annat arbete för samma arbetsgifvares räkning, skola dessa arbeten gemensamt vara underkastade bestämmelserna i den af nämnda §§, som äger tillämpning å försterörda arbete. Användes minderårig för samma arbetsgifvares räkning till såväl arbete, hvarå 12 §, som arbete, hvarå 13 § äger tillämpning, skola dessa arbeten äfvensom annat arbete, hvartill den minderårige

användes för arbetsgifvarens räkning, gemensamt vara underkastade bestämmelserna i 13 §. Under annat arbete inbegripes här äfven sådant arbete, hvarå denna lag eljest icke äger tillämpning.

15 §.

Bedrifves industriellt arbete å ett arbetsställe i sådan omfattning, att för arbetet i regel användas minst tio arbetare eller drifkraft om minst fem effektiva hästkrafter eller ock minst fem arbetare jämte drifkraft om minst tre effektiva hästkrafter, må minderårig användas i arbetet allenast under villkor, att till arbetsgifvaren aflämnats intygsbok för den minderårige; skolande sådan bok vara utfärdad på sätt i 34 § föreskrifves och innehålla dels uppgift om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag samt, för det fall att fråga icke är om arbete endast under ferietid, intyg att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan, dels ock läkarbetyg, utvisande att den minderårige icke företer sjuklighet, svaghet eller bristande kroppsutveckling eller, där så skulle vara förhållandet, att den minderårige icke kan anses komma att lida men af den sysselsättning, hvartill den minderårige användes. Sådant läkarbetyg, hvilket, då intygsboken aflämnas till arbetsgifvaren, ej må vara äldre än ett år, kan äfven utgöras af anteckning, som vid besiktning enligt 35 § införts i boken af besiktningsläkare.

16 §.

Beträffande sådant arbete, som i 15 § angifves och som af tekniska skäl måste oafbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras, må Konungen, i den mån så finnes af behovet påkalladt, för minderårig af mankön, hvilken fyllt sexton år, meddela eftergift från det i 13 § d) gifna förbud utöfver hvad där medgifves.

17 §.

Finnes minderårigs användande i visst slag af sysselsättning medföra synnerlig fara i något afseende, hvarom i 10 § första stycket förmäles, ankommer på Konungen att föreskrifva vissa villkor för minderårigs användande i sådan sysselsättning eller att minderårig ej må användas däri.

Särskilda föreskrifter rörande kvinnors användande i arbete.

18 §.

Kvinna må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller grufva.

19 §.

Kvinna, som födt barn, må icke användas i sådant arbete, som angifves i 15 §, under de sex första veckorna efter barnsörden, därest icke med läkarbetyg styrkes, att hon utan men för sig eller barnet tidigare kan börja arbetet.

Företer kvinna, som användes i arbete af nämnda slag, intyg af läkare eller barnmorska, att hon med sannolikhet kan vänta sin nedkomst inom två veckor, må ledighet från arbetet ej förvägras henne.

20 §.

Kvinna, som själf ammar sitt barn, må ej förvägras erforderlig ledighet härför.

21 §.

Finnes kvinnas användande i visst slag af sysselsättning medföra synnerlig fara för olycksfall eller vara för kvinna synnerligen ansträngande eller hälsofarligt eller kunna för kvinna medföra synnerlig våda i sedligt afseende, ankommer på Konungen att föreskrifva vissa villkor för kvinnas användande i sådan sysselsättning eller att kvinna ej må användas däri.

22 §.

Angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag är stadgadt i särskild lag.

Om tillsyn å lagens efterlefnad m. m.

23 §.

Tillsyn å efterlefnaden af denna lag och med stöd af densamma meddelade föreskrifter utöfvas, under öfverinseende och ledning af yrkesinspektionens chefsmyndighet, utaf särskilda tillsynsorgan, nämligen yrkesinspektörer, bergmästare, underinspektörer och kommunala tillsynsorgan.

Yrkesinspektörernas tillsyn omfattar hvarje verksamhet, hvari industriellt eller annat slag af arbete bedrifves i den omfattning, 15 § angifver, och som icke är underkastad bergmästares tillsyn eller att hänföra till jordbruk eller handel; tillkommande det därjämte yrkesinspektörerna att leda underinspektörernas och öfva inseende öfver de kommunala tillsynsorganens tillsyn. Såsom yrkesinspektör må jämväl anställas kvinna, och skall sådan yrkesinspektris förnämligast utöfva tillsyn beträffande kvinnliga arbetare.

Bergmästarnas tillsyn omfattar bearbetning af inmutningsbara fyndigheter och stenkolsfyndigheter samt annat bergverksarbete, för såvidt detsamma helt eller delvis bedrifves under jord, äfvensom de utvunna produkternas upp- och framforsling, deras invid fyndorten försiggående skrädning, anrikning och brikettering samt därstädes belägna, för bedrifvandet af nu nämnda slag af arbeten afsedda verk och inrättningar.

Underinspektörerna hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn till förekommande af olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

De kommunala tillsynsorganen hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn i de afseenden, beträffande hvilka det ej tillkommer underinspektör att hafva tillsyn.

På Konungen ankommer att bestämma ej mindre de gränser, inom hvilka hos yrkesinspektör anställd assistent må af yrkesinspektören anlitas för utförande af inspektion på yrkesinspektörens ansvar, än äfven i hvilken ordning grufvingenjör har att utöfva befogenhet, som enligt denna lag tillkommer bergmästare.

Utan hinder af hvad ofvan är sagdt må Konungen förordna, att tillsyn å visst slag af verksamhet skall utöfvas af specialinspektör, samt meddela föreskrifter rörande sådan inspektörs befogenhet. Konungen må jämväl, där så finnes påkalladt för vinnande af en mer ändamålsenlig anordning af tillsynen, meddela föreskrifter rörande jämkning af gränserna för skilda tillsynsorgans befogenhet.

24 §.

De i 23 § omnämnda kommunala tillsynsorgan utgöras af hälsovårdsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd; varande dock hälsovårds- eller kommunalnämnd berättigad utöfva den nämnden åliggande tillsyn genom en eller flera lämpliga, af nämnden utsedda, särskilda personer, män eller kvinnor. Har nämnd för tillsynens utövande utsett särskild person, åligger det nämnden att ofördröjligen därom lämna vederbörande yrkesinspektör underrättelse med angifvande af den utsedda personens namn, yrke och postadress.

Skulle hälsovårds- eller kommunalnämnd brista i fullgörandet af hvad som åligger nämnden beträffande här ifrågavarande tillsyn och kommer sådant förhållande, genom anmälan från yrkesinspektör eller på annat sätt, till Konungens befallningshafvandes kännedom, skall Konungens befallningshafvande tillhålla nämnden att vidtaga de åtgärder, som kunna erfordras för åvägabringande af rättelse, och äger Konungens befallningshafvande i fall af behof för nämnda ändamål förelägga lämpliga viten. Underlåter nämnden att ställa sig Konungens befallningshafvandes anmaning till efterrättelse, må Konungens befallningshafvande, där så finnes nödigt, i större eller mindre omfattning öfverflytta tillsynens utövande å person, som af Konungens befallningshafvande för ändamålet förordnas. För sådan person, hvilken är att anse som kommunalt tillsynsorgan enligt denna lag, äger Konungens befallningshafvande i fall af behof att bestämma godtgörelse att utgå af kommunens medel.

25 §.

Tillsyn skall i främsta rummet ägnas sådan verksamhet, hvari arbetet måste anses medföra fara för olycksfall, ohälsa eller annat missförhållande, som denna lag afser att förekomma. Kan i afseende å viss verksamhet dylik fara i regel anses utesluten, är vederbörande tillsynsorgan ej förpliktadt företaga inspektion å arbetsställe, där sådan verk-

samhet utöfvas, med mindre anmälan eller annan särskild omständighet gifver skälig anledning misstänka, att bestämmelse i denna lag eller föreskrift, meddelad med stöd af lagen, därstädes icke tillbörligen iakttages.

Vid utöfvande af tillsyn böra tillsynsorganen gå arbetsgifvarna tillhanda med upplysningar, råd och anvisningar. De böra därvid städse akta på, huru i hvarje särskildt fall ändamålet med denna lag må vinnas med minsta möjliga olägenhet och kostnad för arbetsgifvaren.

Närmare föreskrifter angående tillsynens anordning och sättet för dess utöfvande meddelas af Konungen.

26 §.

Vill arbetsgifvare underställa vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare förslag till ny-, om- eller tillbyggnad af arbetslokal eller till ny eller ändrad anordning för arbetets bedrivande, äger han att till yrkesinspektören eller bergmästaren insända dylikt förslag, åtföljdt af sådana ritningar och uppgifter, som må erfordras för förslaget granskning; och åligger det yrkesinspektören eller bergmästaren, som ej må för sådan granskning uppbära någon godtgörelse, att snarast möjligt efter mottagandet af erforderliga handlingar återsända förslaget med det yttrande, hvartill granskningen med hänsyn till denna lag och med stöd af densamma meddelade föreskrifter kunnat gifva anledning.

27 §.

Det åligger skolråd och skolstyrelser samt i statens eller kommuns tjänst anställda läkare, som få kännedom om förhållande, som strider mot denna lag eller mot föreskrift, meddelad med stöd af lagen, att göra anmälan om förhållandet hos vederbörande tillsynsorgan; och vare dessutom polismyndighet samt nyss berörda myndigheter och tjänsteinnehafvare pliktiga att lämna tillsynsorganen de upplysningar och det biträde, som af deras tjänsteåligganden enligt denna lag kunna påkallas.

28 §.

Yrkesinspektör eller underinspektör må ej för egen eller annans räkning drifva eller hafva del eller anställning i företag, som är underkastadt hans tillsyn, eller för sådant företag åtaga sig uppdrag mot

ersättning. Hvad nu är sagdt skall äfven gälla assistent med hänsyn till de företag, som äro underkastade tillsyn af den yrkesinspektör, hos hvilken assistenten är anställd. Yrkesinspektör eller assistent må ej heller på något af nyss angifna sätt taga befattning med företag, hvori bedrifves sådant arbete, som angifves i 15 §, ändå att företaget icke är underkastadt hans tillsyn; härifrån må dock yrkesinspektionens chefsmyndighet för särskildt fall kunna meddela eftergift, där så prövas kunna ske utan men för tjänsten.

29 §.

De, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, skola, när helst de så påfordra, efter det vederbörande arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället underrättats om deras närvaro, äga tillträde till de arbetsställen, hvilka deras tjänsteåligganden afse, äfvensom rätt att där företaga undersökningar, hvartill dessa tjänsteåligganden kunna gifva anledning; varande arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att därvid tillhandaga med erforderliga upplysningar samt att hålla de i denna lag föreskrifna böcker, förteckningar och intyg tillgängliga.

För bevarande af yrkeshemlighet må dock från inspektion undantagas viss del af arbetsställe. Skulle af arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället i sådant afseende gjord framställning af inspektionsförrättare ej godkännas, varde frågans pröfning af denne hänskjuten till yrkesinspektionens chefsmyndighet.

30 §.

Vid arbetsställe, där sådant arbete, som i 15 § angifves, bedrifves på stadigvarande sätt, skall finnas en för ändamålet lämplig bok, i hvilken vederbörande inspektionsförrättare vid besök å arbetsstället har att anteckna de anvisningar och råd, hvartill förhållandena å arbetsstället kunna gifva anledning och hvilka han anser böra affattas skriftligen, eller ock sin afsikt att framdeles meddela sådana. Alla tjänstemeddelanden, som röra tillämpningen i afseende å arbetsstället af denna lag eller med stöd af lagen meddelade föreskrifter och som icke blifvit införda i berörda anteckningsbok, skola biläggas densamma.

Anteckningsbok och meddelanden, hvarom här ofvan sägs, skola förvaras å arbetsstället under minst fem år, räknadt beträffande anteck-

ningsbok från den tid, då sista anteckningen däri gjordes, och beträffande meddelande från detsammas datum. Öfverlåtes verksamheten å arbetsstället, skall öfverlåtaren till den nya innehafvaren öfverlämna å arbetsstället förvarade anteckningsböcker och meddelanden.

31 §.

Hafva arbetarna å visst arbetsställe inom sig utsett ett eller flera ombud att till vederbörande inspektionsförrättare framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet eller sundhet, åligger det inspektionsförrättaren vid besök å arbetsstället att lämna ombuden tillfälle att fullgöra detta uppdrag. Anmälan om sådant val bör göras hos arbetsgifvaren, hvarefter arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället är pliktig att, när inspektionsförrättaren infinder sig, underrätta såväl denne om arbetarnas berörda åtgärd som ock arbetarnas ombud om inspektionsförrättarens närvaro å arbetsstället.

Det åligger vederbörande tillsynsorgan att på begäran af sådant ombud kostnadsfritt lämna afskrift af anvisning eller råd, som skriftligen meddelats beträffande arbetsstället.

32 §.

Det åligger arbetsgifvare, hvilken använder minderårig till sådant arbete, som angifves i 15 §, att hafva den minderåriges namn, födelseår och födelsedag införda i en särskild förteckning äfvensom att vid den minderåriges afgang ur arbetet afföra den minderåriga från förteckningen. Dylig förteckning föres för kalenderår, och skall vid förnyadt uppläggande af förteckningen iakttagas, att i densamma införas samtliga minderåriga, som vid årsskiftet kvarstodo i arbetet. Arbetsgifvaren är pliktig förvara förteckningen å arbetsstället under ett år utöfver det kalenderår, förteckningen afser.

Beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angifver, skall arbetsgifvaren vara försedd med intyg om den minderåriges ålder och, där användandet ej allenast afser ferietid, att den minderåriga inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan.

33 §.

Arbetsgifvare, som använder en eller flera minderåriga i sådant arbete, som 15 § angifver, skall inom fjorton dagar, från det han började i arbetet använda dylik arbetskraft, därom hos Konungens befallningshafvande göra skriftlig anmälan äfvensom på samma sätt, likaledes inom fjorton dagar, anmäla, då han icke vidare i arbetet använder någon minderårig. Äger användandet af sådan arbetskraft rum allenast under viss eller vissa tider af året och kan arbetsgifvaren därom på förhand lämna tillförlitlig upplysning, må anmälan, som innehåller sådan upplysning, gälla så länge de anmälda förhållandena fortfarande äga bestånd.

34 §.

Intygsböcker, hvarom i 15 § förmäles och hvartill formulär fastställes af yrkesinspektionens chefsmyndighet, tillhandahållas genom pastorsämbetena.

Det åligger pastor, hos hvilken minderårigs fader, moder eller målsman eller minderårig, som fyllt femton år, framställer begäran om intygsbok, att, där den minderåriges namn och ålder äro för pastor kända eller behörigen styrkas, för den minderårige utfärda intygsbok och däruti göra anteckning om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag äfvensom, då intygsbok begärts af den minderåriges fader, moder eller målsman, om sådan persons namn och hemvist. Är för pastor kunnigt eller styrkes för honom, att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan, skall pastor i boken införa intyg jämväl härom. Har sådant intyg icke kunnat införas vid bokens utfärdande, skall det sedermera, då den minderårige visar sig därtill berättigad, på begäran införas af den, som utfärdat boken, eller af annan pastor eller ock af vederbörande skollärare eller skolföreståndare.

I intygsboken skall arbetsgifvare, hvilken använder den minderårige i sådant arbete, som 15 § angifver, anteckna företagets namn eller firma, dag då den minderårige börjar användas i arbetet, det slag af sysselsättning, hvartill den minderårige användes, den tid af dygnet, hvarunder arbetet för den minderårige pågår, äfvensom den minderåriges afgang ur arbetet eller annan förändring i nu angifna afseenden jämte dag därför. Ej må intygsbok förses med anteckning eller märke,

som kan lämna upplysning om den minderårige i annat afseende än här omförmälts. Arbetsgifvaren är pliktig att, så länge den minderårige kvarstår i arbetet, hafva i förvar den minderåriges intygsbok.

Minderårig, som afgått ur arbetet, är berättigad att återfå sin intygsbok. Dock må åt minderårig, som ej fyllt femton år, intygsbok utlämnas allenast på begäran af den minderåriges fader, moder eller målsman. Arbetsgifvare, som har i förvar intygsbok för minderårig, då denne uppnår aderton år eller då boken af annan anledning blir obehöflig för den minderårige, skall öfverlämna sådan intygsbok till vederbörande besiktningsläkare.

Har den minderårige ej fader, moder eller målsman, som tager vård om honom, må intygsbok, ändå att den minderårige ej fyllt femton år, utfärdas eller utlämnas på begäran af den minderårige själf.

35 §.

En gång hvarje kalenderår äfvensom eljest, då Konungens befallningshafvande finner anledning därom förordna, skall vid arbetsställe, där minderåriga användas i sådant arbete, som 15 § angifver, företagas läkarbesiktning å de minderåriga till utrönande, huruvida sysselsättning, hvartill minderårig användes, är för dennes hälsa eller kroppsutveckling menlig.

Det åligger därvid besiktningsläkaren att rörande en hvar besiktigad minderårig i dennes intygsbok, med angifvande af dagen för besiktningen, göra anteckning om den minderåriges hälsotillstånd och kroppsutveckling. Skulle besiktningsläkaren finna nödigt föreskrifva särskilda villkor för den minderåriges fortsatta användande till viss sysselsättning eller den minderåriges skiljande därifrån, skall besiktningsläkaren därom göra anteckning såväl i den minderåriges intygsbok som i den uti 30 § omförmälda anteckningsbok med angifvande, när fråga är om den minderåriges skiljande från viss sysselsättning såvidt möjligt af det slag af sysselsättning, hvartill den minderårige må användas. Arbetsgifvare må icke i strid mot sålunda meddelad föreskrift i arbete använda minderårig, intill dess annorlunda kan varda af yrkesinspektionens chefsmyndighet förordnad; ägande arbetsgifvaren påkalla denna myndighets pröfning af föreskriftens befogethet. Ändras eller upphäfves föreskriften, skall anteckning därom genom chefsmyndighetens försorg göras såväl i den minderåriges intygsbok som i berörda anteckningsbok.

Till förrättande af besiktning, hvarom härofvan förmäles, förordnar Konungens befallningshafvande legitimerad läkare, som icke har anställ-

ning hos arbetsgifvaren; och åligger det besiktningsläkaren att i god tid före besiktningen underrätta arbetsgifvaren om tiden därför. Har arbetsgifvaren för arbetarna anställt särskild läkare, äger denne, om han så önskar, vid besiktningen närvara och däröfver, om han är af olika mening med besiktningsläkaren, afgifva yttrande.

36 §.

Hvad i 29 § sägs, skall gälla jämväl med hänsyn till besiktningsläkare och af sådan läkare verkställd besiktning.

Det åligger arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället föranstalta därom, att för besiktningen lämplig lokal finnes att tillgå vid arbetsstället äfvensom, för såvidt på honom ankommer, att samtliga vid arbetsstället till arbete använda minderåriga infinna sig vid besiktningen.

37 §.

Å arbetsställe, där sådant arbete, som 15 § angifver, bedrifves på stadigvarande sätt, skola på lämplig plats finnas anslagna ej mindre denna lag jämte de författningar, som innefatta ändring i eller tillägg till densamma eller utfärdats med stöd af lagen och som röra arbetsställen af ifrågavarande slag, än äfven vederbörande tillsynsorgans namn och postadress så ock, därest minderårig sysselsättes å arbetsstället, uppgift å de tider, då för den minderåriga arbetet börjas och slutas, samt huru rasterna för den minderåriga äro anordnade.

38 §.

På framställning af yrkesinspektör eller bergmästare eller där så eljest pröfvas nödigt, äger Konungens befallningshafvande förbjuda arbetsgifvare, sedan han blifvit i saken hörd, att efter utsatt, skälig tid bedrifva visst arbete eller använda viss arbetslokal, maskin, redskap eller arbetsmetod utan att hafva vidtagit af Konungens befallningshafvande vid förbudets meddelande angifven åtgärd i något afseende, hvarom förmäles i 4, 5 eller 6 § eller som eljest inbegripes under 3 §. Är synnerlig fara för handen, må Konungens befallningshafvande, utan att afbida arbetsgifvarens yttrande, meddela dylikt förbud att träda i kraft omedelbart och gälla tills vidare, intill dess annorlunda förordnas.

39 §.

Skulle arbetsgifvare beträffande i hans arbete använd minderårig åsidosätta hvad 10 § stadgar, äger Konungens befallningshafvande, på framställning af yrkesinspektör eller bergmästare eller där förhållandet eljest kommer till Konungens befallningshafvandes kännedom, att efter arbetsgifvarens hörande föreskrifva vissa villkor för minderårigs användande uti ifrågavarande arbete eller att minderårig ej vidare må användas däri.

40 §.

På Konungen ankommer ej mindre att meddela närmare föreskrifter rörande läkarundersökning, som förutsättes i 15 §, och läkarbesiktning, hvarom stadgas i 35 §, än äfven att fastställa taxa å godtgörelse såväl för sådan läkarundersökning, där den förrättas af läkare, anställd i statens eller kommuns tjänst, som för dylik läkarbesiktning; skolande i afseende å det senare slaget af förrättning godtgörelsen, i hvad den afser resekostnad, bestridas af statsmedel men i öfrigt af arbetsgifvaren.

Det ankommer jämväl på Konungen att bestämma viss godtgörelse för utfärdande af intygsbok enligt 34 §.

41 §.

Konungen må i sådant fall, som afses i 17 §, föreskrifva, att hvad i 33—36 §§ stadgas i större eller mindre utsträckning skall äga tillämpning jämväl beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angifver.

Likaledes må Konungen föreskrifva, att de i 30 och 37 §§ meddelade bestämmelser skola utsträckas till att gälla jämväl andra arbetsställen, än nämnda §§ afse.

Ansvarsbestämmelser.

42 §.

Ställer sig arbetsgifvare ej till efterrättelse bestämmelse i 9, 11, 12, 13, 14 eller 18 §, 19 § första stycket, 35 § eller föreskrift, meddelad med stöd af 39 §, straffes med böter från och med tio till och med

femhundra kronor. Har här afsedd förseelse beträffande användande af minderårig skett med den minderåriges faders eller målsmans vetskap och vilja, vare jämväl fadern eller målsmannen förfallen till böter från och med fem till och med tjugo kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som äro bestämda för sådan förseelse.

43 §.

För underlåtenhet att ställa sig till efterrättelse, hvad i 15, 30, 32, 33 eller 34 §, 36 § andra stycket eller 37 § föreskrifves, straffes arbetsgifvaren med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Lag samma vare, där arbetsgifvarens ställföreträdare å arbetsstället underlåter att ställa sig till efterrättelse, hvad i 36 § andra stycket föreskrifves.

44 §.

Har arbetsgifvaren eller annan för arbetsgifvarens räkning i förteckning enligt 32 § eller anmälan enligt 33 § eller i intygsbok för minderårig mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, straffes med böter från och med femtio till och med femhundra kronor.

45 §.

Underlåter arbetsgifvare att ställa sig till efterrättelse förbud, som meddelats enligt 38 §, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till det ansvar, som är bestämdt för sådan förseelse.

46 §.

Har arbetare olofligen och utan giltigt skäl borttagit eller försatt ur bruk skyddsanordning, straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

47 §.

Den, som har eller haft att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, vare förbjudet att röja yrkeshemlighet och må ej heller, där det ej kan anses påkalladt i tjänstens intresse, yppa driftanordning eller affärsförhållande vid arbetsställe, i afseende å hvilket han har eller haft att taga sådan befattning. Gör han sig skyldig till dylik förseelse, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig af sin kännedom om yrkeshemligheten, drifthanordningen eller affärsförhållandet till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas. Framgår af omständigheterna, att han om yrkeshemligheten, drifthanordningen eller affärsförhållandet erhållit kännedom å tid, då han ej hade att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag eller att yppandet af drifthanordningen eller affärsförhållandet ej kunnat medföra skada för det företag, som bedrefs å arbetsstället, må ansvars- eller ersättningsskyldighet icke åläggas honom.

Hvad nu är sagdt, gälle ock om besiktningsläkare.

48 §.

Förseelse, hvarom i 46 § sägs, må ej åtalas, med mindre vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare anmält förseelsen till åtal.

Å förseelse, hvarom i 47 § sägs, må allmän åklagare tala allenast efter angivelse af målsäganden.

Talan på grund af 47 § skall anhängiggöras vid allmän domstol. Förseelse mot annan bestämmelse i denna lag skall åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

49 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Allmänna bestämmelser.

50 §.

Hvad i 17 kapitlet 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Konungens befallningshafvandes bud och ärende gå, gälla ock dem, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag.

51 §.

Öfver beslut af yrkesinspektionens chefsmyndighet eller Konungens befallningshafvande i fråga, som omförmäles i denna lag, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för öfverklagande af förvaltandé myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

52 §.

Vid meddelande af föreskrift med stöd af 7, 17, 21 eller 41 § må Konungen tillika utsätta straff för förseelse mot föreskriften; dock må sådant straff i intet fall sättas högre än till femhundra kronors böter eller fängelse i sex månader.

53 §.

Beträffande verksamhet, som bedrifves af staten eller kommun, skall, hvad i denna lag är stadgadt om arbetsgifvare, gälla arbetsföreståndaren.

Stadgandet i andra punkten af andra stycket i 29 § samt föreskrifterna i 38 och 39 §§ skola icke äga tillämpning å verksamhet, som bedrifves af staten, utan skola i afseende å sådan verksamhet gälla följande bestämmelser:

a) Därest framställning i det afseende, hvarom nämnes i andra punkten af andra stycket i 29 § icke vinner godkännande, varde frågan hänskjuten till Konungens pröfning.

b) Skulle yrkesinspektör eller bergmästare finna förhållande å visst arbetsställe påkalla åtgärd, som afses i 38 eller 39 §, skall yrkesinspektören eller bergmästaren därom göra anmälan hos den myndighet, hvilken öfver verksamheten har öfverinseende, hvarefter denna myndighet har att, efter omständigheterna, antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens pröfning.

Genom denna lag upphävas

lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara,
lagen den 17 oktober 1900 angående minderårigas och

kvinnors användande till arbete i industriellt yrke,

förordningen den 18 november 1881 angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering, i hvad denna förordning ännu gäller,

15 § 4 mom. och 19 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet samt

hälsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 i hvad denna stadga åsyftar att bereda skydd åt arbetare vid användande till sådant arbete, hvarå denna lag äger tillämpning.

Däremot skall denna lag ej verka rubbning i de bestämmelser, som eljest i lag eller särskild författning finnas gifna i ämne, hvarom i denna lag är stadgadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1913.

I afseende å verksamhet, industriell eller icke, som ej bedrifves i den omfattning 15 § angifver och som utöfvats redan före den tid, då denna lag träder i kraft, men ej varit underkastad lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara, skall, så länge verksamheten utöfvas af samma arbetsgifvare och i samma lokal, dock högst under tio år från denna lags ikraftträdande, ej på grund af hvad i 5 § a) föreskrifves

påfordras större luftutrymme än sju kubikmeter för hvarje i lokalen sysselsatt arbetare.

Hvad i 9 och 11 §§ finnes stadgadt angående viss ålder för minderårig, skall icke utgöra hinder för minderårigs fortsatta användande i det arbete, hvori den minderårige användes vid tiden för lagens ikraftträdande.

Hvad i 15 § stadgas, skall ej äga tillämpning i afseende å minderårig, som vid tiden för lagens ikraftträdande redan användes i sådant arbete, som samma § angifver; men åligger det arbetsgifvare att senast tre månader efter nämnda tid vara försedd med föreskrifven intygsbok för den minderårige, i hvilken bok dock läkarbetyg då ej erfordras. Intygsbok, hvarom här är fråga, vare pastor pliktig att utfärda jämväl på begäran af arbetsgifvaren.

Vid användande af minderårig i sådant arbete, som angifves i 8 § 1 mom. af lagen den 17 oktober 1900 angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke, må å arbetsställe, där samma lagrum hittills kommit till tillämpning, arbetstiden för minderårig af mankön, hvilken fyllt femton år, fortfarande utsträckas på sätt detta lagrum medgifver, intill dess med tillämpning af 16 § af denna lag bestämmelse härutinnan kan varda meddelad, dock ej under längre tid än tre år, från det denna lag trädte i kraft.

Stockholm den 28 maj 1912.

Med undersätlig vörndnad.